STARING ADVIES

Adviesbureau
voor natuur
en landschap

Landschapsplan Scholtemaatweg

In opdracht van A. van Eerden

Colofon

Rapportnummer	2092
Projectnummer	3712
Opdrachtgever	A. van Eerden
Contactpersoon	A. van Eerden
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btw nr. NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	D.J. Stronks
Controle	Drs. L.M.A. Witjes
Status	definitief
Datum	15-02-2024
Foto voorblad	Zicht op de planlocatie vanaf de Scholtemaatweg.
Wijze van citeren	Stronks, D.J., 2024. Landschapsplan Scholtemaatweg. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Staring Advies accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1. Inleiding en doel 3

2. Historische ontwikkeling landschap 4

3. Gelders natuurnetwerk en bodem 7

4. Huidige situatie 9

5. Uitgangspunten landschappelijke inpassing 12

6. De landschappelijke inpassing 13

7. Beplantingsplan en beheer 14

8. Bijdrage aan de ontwikkelingsdoelen Groene Ontwikkelingszone Ratum 15

1. Inleiding en doel

De heer van Eerden wil een oude leegstaande boerderij renoveren en als woning in gebruik gaan nemen aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum. Deze boerderij wordt al vele tientallen jaren niet meer door mensen bewoond. Hierdoor is de woonbestemming vervallen.

In dit plan wordt geschetst hoe de gerestaureerde woning landschappelijk ingepast wordt en op welke wijze het erf toegankelijk gemaakt wordt vanaf de Scholtemaatweg. In het plan wordt toegelicht op welke wijze de uitvoering van het plan bijdraagt aan de ontwikkeldoelen van de Groene Ontwikkelingszone ter plaatse.

In figuur 1 is de topografische ligging van de projectlocatie weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood). Bron: Provincie Gelderland (2019).

2. Historische ontwikkeling landschap

De projectlocatie is gelegen in het oudenhoevenlandschap. Kenmerken van dit landschap zijn ondermeer de onregelmatige perceelsvormen, de hooggelegen essen met daartussen laaggelegen graslanden en de bochtige wegen met verspreid liggende erven in een onregelmatig patroon. Op de kavelgrenzen zijn vaak houtwallen en –singels aanwezig. In de figuren 2 t/m 6 is te zien welke landschappelijke veranderingen de afgelopen 120 jaar hebben plaatsgevonden rond de projectlocatie. Uit de figuren blijkt duidelijk dat de kleinschaligheid van het landschap rond de projectlocatie is afgenomen. De dichte structuur van houtwallen ten westen van het erf is geheel verdwenen. Ook de toegangsweg vanaf de Scholtemaatweg langs het bosje ten oosten van erf is verdwenen, evenals het weggetje naar het naburige erf in noordoostelijk richting. Een restant hiervan is nog wel herkenbaar direct ten oosten van het erf op de grens met het bosje.

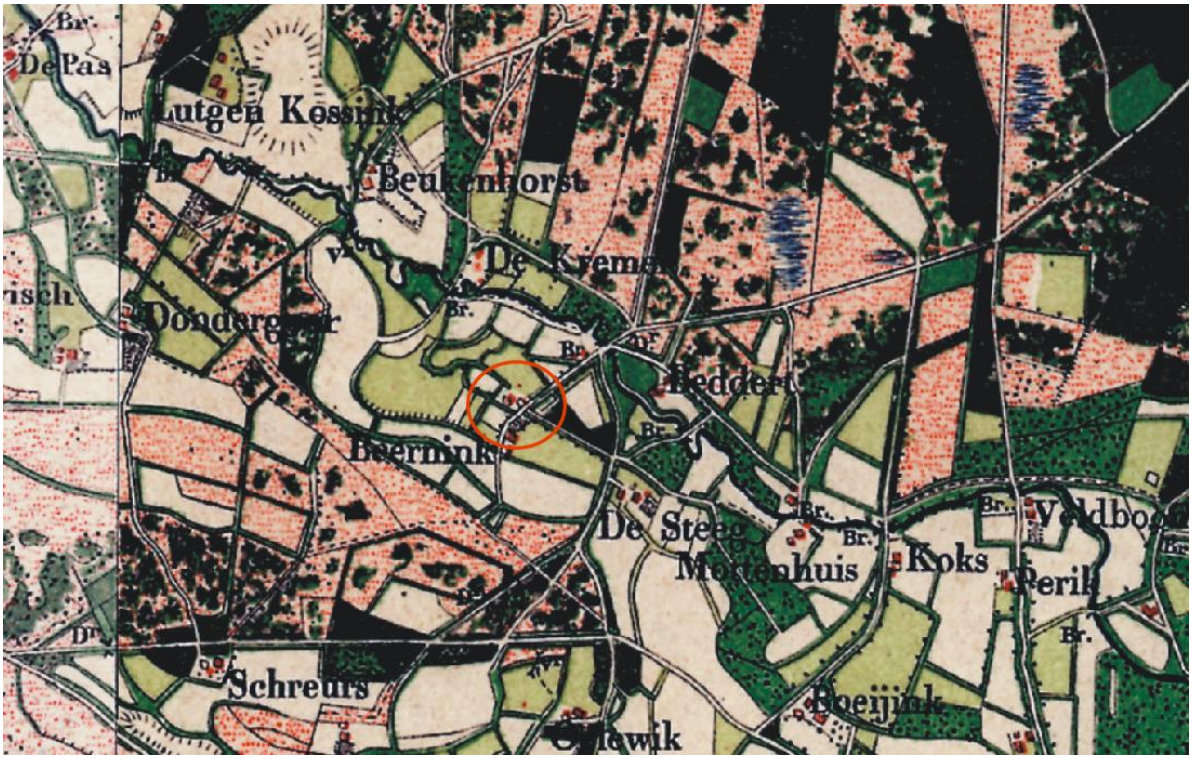

Figuur 2. De topografische kaart van 1900 (bron: topotijdreis.nl).

Figuur 3. De topografische kaart van 1925 (bron: topotijdreis.nl).

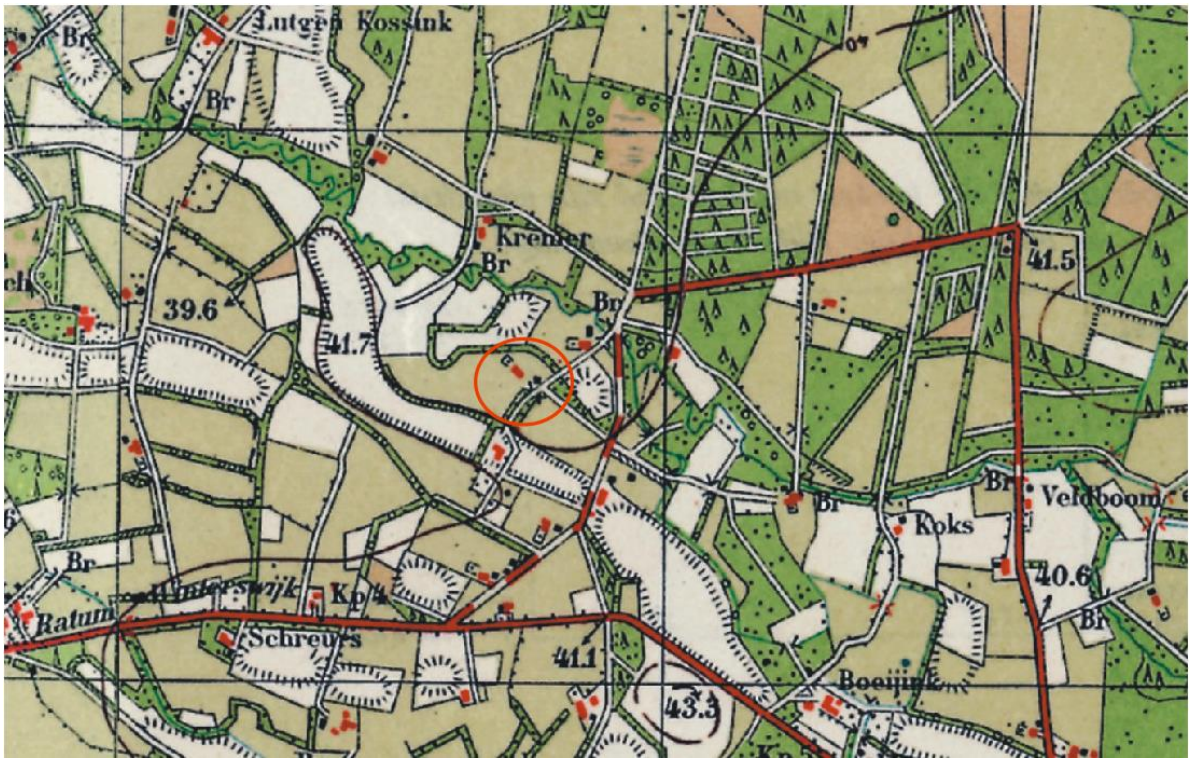

Figuur 4. De topografische kaart van 1950 (bron: topotijdreis.nl).

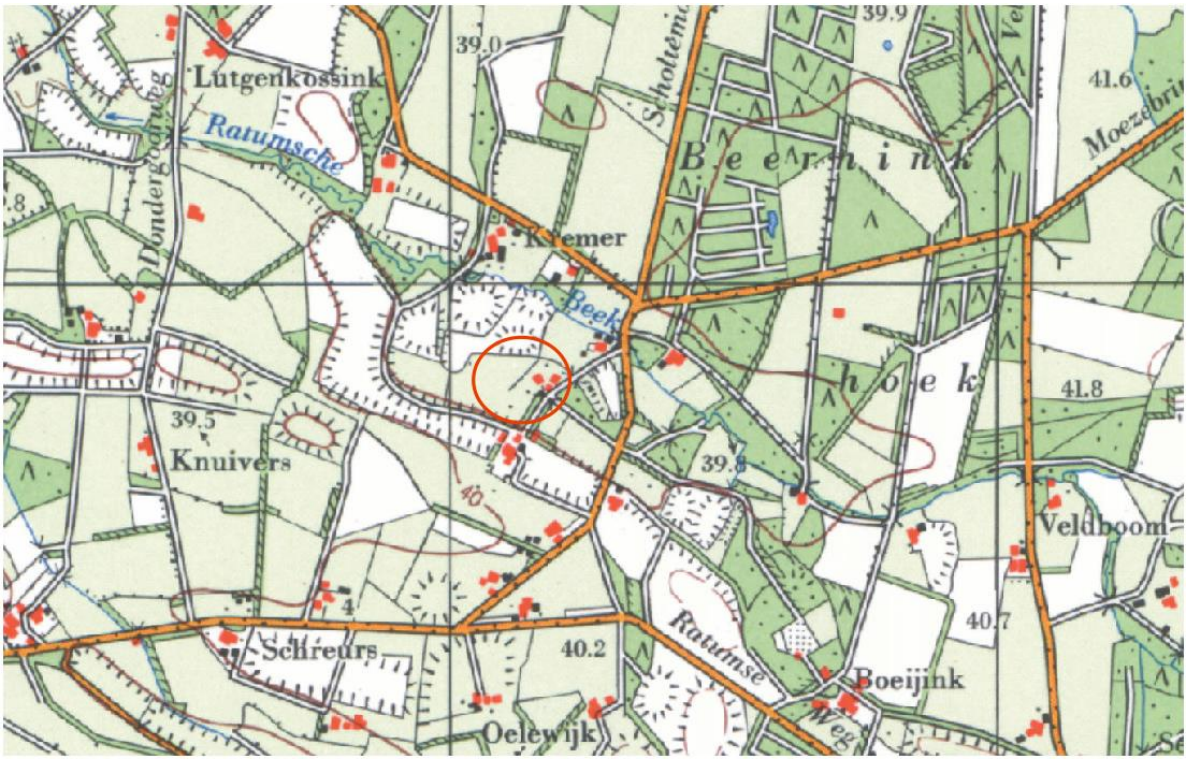

Figuur 5. De topografische kaart van 1980 (bron: topotijdreis.nl).

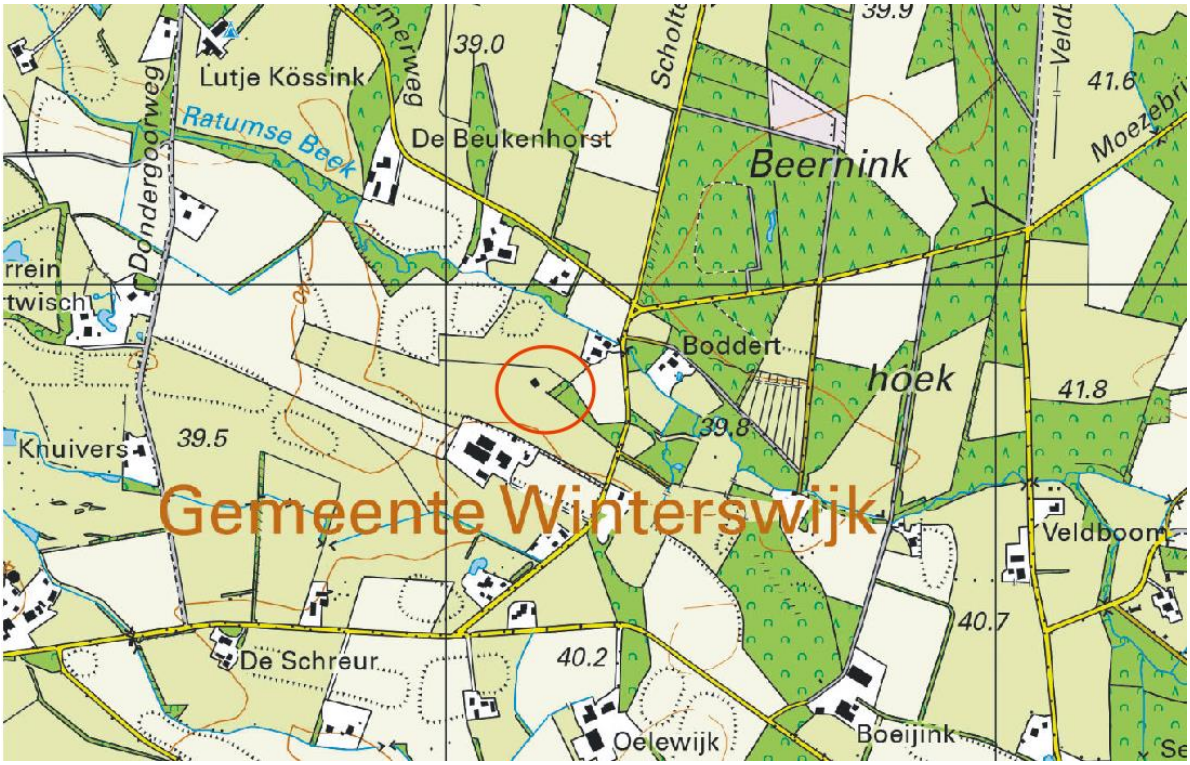

Figuur 6. De topografische kaart van 2018 (bron: topotijdreis.nl).

3. Gelders natuurnetwerk en bodem

De gebieden van het Natuurnetwerk Nederland wordt in de provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk genoemd. In het Gelders Natuurnetwerk komen twee natuurcategorieën voor: het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO).

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het GNN bestaat uit alle bestaande natuur en een zoekgebied voor nog te realiseren nieuwe natuur. In het GNN geldt: in de basis hier geen nieuwe initiatieven. Er zijn enkele uitzonderingen mogelijk. Dat zijn ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor - overtuigend gemotiveerd – geen alternatieven bestaan. Voor dergelijke uitzonderingen gelden specifieke spelregels die garanderen dat het Gelders Natuurnetwerk in stand blijft (het nee, tenzij principe). Dat betekent dat hier geen ruimte is voor nieuwe projecten die de aanwezige en potentiële natuurwaarden significant aantasten.

Groene Ontwikkelzones (GO)

De GO is een gebied waar partners en partijen worden uitgenodigd om actief 'groene' doelen mee te helpen realiseren. Er is in dit gebied ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande en bij het gebied behorende bedrijvigheid of bewoning. Afhankelijk van het type en de schaal van de ontwikkeling vraagt de provincie om een (extra) bijdrage te leveren aan de GO.

Plangebied

Het plangebied ligt deels in het GNN en deels in een GO (zie figuur 7). Het bosperceel maakt geheel deel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Dit betekent dat hier slechts bij uitzondering ruimte is voor nieuwe initiatieven. Indien de nieuwe toegangsweg door het bosperceel wordt aangelegd, zullen er bomen gekapt moeten worden. Indien de nieuwe toegangsweg langs het bosperceel wordt aangelegd in plaats van er doorheen, is er geen sprake van aantasting van het GNN.

De boerderij, de schoppe en het erf liggen niet in het GNN maar wel in de Groene Ontwikkelingszone (GO), evenals de aan te leggen toegangsweg, indien deze langs het bosperceel wordt aangelegd. In de GO is wel ruimte voor ruimtelijke ontwikkeling, maar hiervoor is een vergunningsaanvraag noodzakelijk.

Figuur 7. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone (bron: Provincie Gelderland 2019).

Bodem

De bodem op de locatie bestaat uit een beekeerdgrond, type pZg23. Dit type bestaat uit lemig fijn zand.

4. Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit de boerderij, een oude schuur, een oude paardenkastanje, een oude waterput en kort gemaaid grasland. Aan het projectplan grenst een bosje, een afwateringssloot en cultuurgrond. Zie ook de foto's 1 t/m 5.

Foto 1. Voorzijde boerderij met op de voorgrond een oude waterput en rechts een paardenkastanje. Tussen de paardenkastanje en de boerderij de mestvaalt.

Foto 2. Achteraanzicht boerderij.

Foto 3. De schoppe.

Foto 4. Langs de noordzijde van de planlocatie vormt een afwateringssloot de begrenzing. Rechts op de foto is nog een deel van de historische schoppe te zien.

Foto 5. De oude schoppe en een eik op het achtererf.

Figuur 8. De huidige situatie van het plangebied.

5. Uitgangspunten landschappelijke inpassing

Het plan is de boerderij te restaureren zodat deze weer bewoonbaar wordt. Ook de eeuwenoude schoppe wordt gerestaureerd zodat deze voor de toekomst behouden blijft. Op het erf moeten minimaal 3 parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Voor de ontsluiting van het erf zal een toegangsweg worden aangelegd die aansluit op de Scholtemaatweg. Deze toegangsweg kan niet door het bosje aangelegd worden omdat dit begrensd is als GNN (Gelders Natuurnetwerk). Het is wenselijk de landschappelijke inpassing zodanig vorm te geven dat er door het te ontwikkelen groen het erf visueel enigszins afgeschermd wordt van het naburige erf in noordoostelijke richting. Verder zal het erf zodanig ingericht worden dat er weer een duidelijk voor- en achtererf ontstaat.

Daarnaast wordt het plan voor de groeninrichting zodanig opgesteld dat de ontwikkelingsdoelen natuur en landschap voor de Groene Ontwikkelingszone van het deelgebied Ratum waarin de planlocatie ligt, zoveel mogelijk gerealiseerd worden. Het feit dat het hier om een erf gaat beperkt wel de mogelijkheden daartoe.

De ontwikkelingsdoelen natuur en landschap voor de Groene Ontwikkelingszone van het deelgebied Ratum zijn (bron: https://geodata.gelderland.nl/bestanden/Geo-teksten/Dataset/POVE_B_Kernkwal_deelgeb/html/kernkwaliteiten11.html):

- Ontwikkeling beken, beekoevers, poelen, natte graslanden en moerasjes, bosjes en singels
- Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën (m.n. kamsalamander)
- Ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking N820 en N319
- Ontwikkeling intensieve groen-blauwe en recreatieve dooradering
- Ontwikkeling herkenbaarheid essen
- Ontwikkeling beleefbaarheid geologie
- Ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- Ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen en cultuurgronden
- Ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. ontginningen, houtwallen) en beheersvormen

6. De landschappelijke inpassing

In figuur 9 is aangegeven welke inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden.

Figuur 9. Inrichtingsplan.

7. Beplantingsplan en beheer

Inrichting

Aanleg boomgaard. De aan te leggen boomgaard heeft een oppervlakte van 1600 m^2. In de boomgaard worden 20 stuks hoogstamfruitbomen maat 8/10 (stamomtrek 8 tot 10 cm op 130 cm hoogte) aangeplant. Bij voorkeur worden oude rassen geplant. Deze zijn minder gevoelig voor ziektes. Bovendien draagt het aanplanten van oude rassen bij aan het behoud van deze rassen. Elke boom wordt voorzien van een boompaal. Aan de plantgaten wordt compost toegevoegd.

Aanplant solitaire boom. Aanplant solitaire boom maat 10/12 met boompaal. Er wordt een streekeigen soort geplant. Voorbeelden zijn: walnoot, tamme kastanje, rode beuk, zomer- of winterlinde en fladderiep.

Aanleg knip- of scheerheg. De aan te leggen heg heeft een lengte van 60 meter. Per strekkende meter worden 4 stuks plantgoed met een lengte van 60 tot 100 cm geplant. In totaal worden 240 stuks plantgoed (tweejarig bosplantsoen) geplant. De soortkeuze voor het plantgoed moet nog worden bepaald, maar zal betrekking hebben op één van de volgend vier soorten: eenstijlige meidoorn, beuk, haagbeuk of liguster.

Beheer

Algemeen. Afgestorven plantmateriaal wordt vervangen.

Boomgaard. De eerste jaren vooral vormsnoei van de bomen, daarna periodiek gangbare snoei. Het grasland onder de bomen wordt niet bemest en er worden geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt. Het beheer is gericht op het ontwikkelen van kruidenrijk grasland onder de bomen. Het beheer bestaat uit het twee keer per jaar hooien van het grasland.

Solitaire boom. De eerste jaren eventueel opsnoeien zodat uitzicht onder de boomkroon door ontstaat of gehandhaafd blijft.

Haag. Eén keer per jaar tot eens per twee jaar scheren of knippen. Dit beheer wordt zodanig uitgevoerd dat een hoogte van 120-140 cm en een breedte van 60-80 cm wordt gerealiseerd.

8. Bijdrage aan de ontwikkelingsdoelen Groene Ontwikkelingszone Ratum

Aan vijf ontwikkelingsdoelen wordt bij de uitvoering van dit plan een bijdrage geleverd. Hieronder wordt aangeduid om welke ontwikkelingsdoelen het gaat en wat het plan daaraan bijdraagt.

1. Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën (m.n. kamsalamander). Aanleg van de boomgaard en de haag is een uitbreiding van het landbiotoop van verschillende soorten amfibieën. Het kruidenrijke grasland onder de fruitbomen en de haag zal voor amfibieën in de landfase een geschikt foerageerbiotoop zijn. Bij het ouder worden van de bomen zullen er steeds meer schuilplaatsen voor amfibieën tussen de wortels van de bomen en de haag ontstaan. Oppervlakte bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO: 1650 m^2 (boomgaard en haag).

2. Ontwikkeling intensieve groen-blauwe en recreatieve dooradering. Door aanleg van de boomgaard en de haag en het planten van een solitaire boom wordt de groenblauwe dooradering versterkt. Door uitvoering van het landschapsplan wordt het erf met de aanleg van de boomgaard en de omhaagde boerentuin weer een voor het oude hoevenlandschap karakteristiek erf en daarmee een verbetering van de recreatieve dooradering. Oppervlakte bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO: 2400 m^2 (gehele erf).

3. Ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden. Door aanleg van de boomgaard ontstaat er langs de noordwestzijde van het aangrenzende bos een meer geleidelijke overgang naar de cultuurgronden. Ook de aanleg van de oprit langs de zuidwestzijde van het bos draagt hier in beperkte mate aan bij. In feite ontstaat er een bemestingsvrije rand langs het bos, hetgeen positief is voor de kruidenrijkdom in de bosrand. De half verharde oprit voegt daarnaast structuurvariatie toe in de vorm van kale grond. Dit is van belang voor bijvoorbeeld foeragerende bosrandvogels en op de kale grond zonnende insecten zoals bepaalde soorten dagvlinders. Oppervlakte bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO: 2150 m^2 (boomgaard, haag en oprit).

4. Ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen en cultuurgronden. Aanleg van de boomgaard en de haag en het aanplanten van de solitaire boom is gunstig voor diverse broedvogels van het kleinschalige cultuurlandschap, zoals bijvoorbeeld steenuil, kerkuil, gekraagde roodstaart, bonte vliegenvanger, groene specht en grote lijster. Oppervlakte bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO: 1700 m^2 (boomgaard, haag en solitaire boom).

5. Ontwikkeling cultuurhistorische patronen (bijv. ontginningen, houtwallen) en beheersvormen. Erven in het oude hoevenlandschap, het landschapstype ter plaatse, hebben van oudsher in grote lijnen een inrichting met aan de voorzijde een omhaagde

boerentuin en aangrenzend een kleine hoogstamboomgaard. Daarnaast is vaak een geriefhoutbosje aanwezig. De inrichting van het erf in dit plan brengt de ontbrekende elementen terug waardoor een cultuurhistorisch verantwoorde erfinrichting wordt gerealiseerd. Het beheer zoals beschreven in hoofdstuk 7 zijn cultuurhistorische beheersvormen die voor de aan te leggen elementen passend zijn. Oppervlakte bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO: 2400 m^2 (gehele erf).

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl